

DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja 1., 10. in 20. dné vsaciga mesca na celi poli, in veljá po pošti za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., v tiskarnici sprejemana na leto 2 gld. 60 kr. in na pol leta 1 gld. 30 kr., ako uni dnevi zadenejo v nedeljo ali praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XV.

V Ljubljani 1. maliga serpana 1862.

List 19.

Škofje sv. Očetu.

Vsi v Rimu o Binkoštih pričujoči škofje so 19. roznika 1862 sv. Očetu zročili pismo verne udanosti, v katerim nar pred omenijo, de od časov, ko je bil sv. Duh prišel nad aposteljne, pa do zdaj binkoštni dan še nikoli pri slovesnosti ni bilo toliko vikših pastirjev okrog namestnika sv. Petra, kakor zdaj. Naznanijo dalje svoje silno veselje in hvaležnost, de so jih sv. Oče v Rim poklicali, de bi jih v tih hudih časih tolažili, pa tudi svoje in svojih ovčic čutila naznanili, ter jim vse dobro vošili. Po izrečenih nar lepših vošilih pismo prestopi na žalostne sedanje okolišine in obžaluje na Laškim vkljub vsim zastaranim pravicam, vkljub davnimu mirnimu posestvu, vkljub zavezam vse Evrope storjene rope; zahvaluje pa sv. Očeta za stanovitnost, s ktero so se zoperstavili hudobnim ljudem, ki imajo svobodo v ustih le kakor zagrinjalo hudobije: svetno oblast sv. Sedeža spoznajo kakor škofje po Božji previdnosti za dobro in svobodno vlado Cerkve in duš potrebno napravo. „Zares je bilo potrebno, de rimski papež, glava vse Cerkve, nobenimu vladarju ni podveržen, pa tudi nobeniga gost ne; temuč de je v svojim lastnim posestvu in kraljestvu prebivajoč in samostojin ter v blagi, pokojni in ljubi prostosti katoliško vero varuje, brani, in vso kersansko deržavo vlada in ravna,“ pravijo škofje. In ravno zdaj, pravi pismo, kako bi se bili mogli sniti škofje iz veseljniga sveta, ako bi bili v Rimu našli kakiga vladarja, kateri bi imel škofovske vladarje v sumu, ali bi jim bil on sam sumljiv in nasprotnik? „K svobodnimu papežu-kralju tedaj pridemo svobodni, enako skerbijoči ob enim za blagor Cerkve kakor pastirji, in za blagor domovine kakor deržavljanji, ne pozabljivši dolžnost ne pastirjev in ne deržavljanov.“ Po spričanji, kako stara, s koliko veljavo postavljena in kako potrebna je papeževa verhna svetna oblast v njih dezelah, škofje sv. Očetu plovosno spričevanje dajo: „Tedaj, sv. Oče, Vi se ne soganjate in ne vojskujete le samo za vero, temuč za pravico in za pravice, ki so podstava človeške družbe med vsimi narodi.“ Sklicujejo se dalje na lastne izreke sv. Očeta, ki ravno to spričujejo in terdijo, in vse to slovesno poterdijo in pohvalijo ter pristavijo, de so pripravljeni z njimi iti v ječo in v smert; tudi jih prosijo, de naj v ti stanovitnosti in naj terdnejšim sklepu nepremakljivi ostanejo, angelam in ljudem izgled nepremagljiviga duha in nar veči hrabrosti. Ravno to tirja Cerkev Kristusova, . . . ravno to tirjajo kristjani po vsim svetu, ki želijo, de smejo brez zadržka k Vam priti; . . . to tirja deržavljanjska občina, ktera je z razdertjem Vaše vlade sama v svoji podstavi pretresena.“ Ali čimu še več

govoriti, ker so že sami sv. Oče cerkvene roparje po pravici obsodili, njih rope za nepostavne in božjeropne izrekli, ter naznanili, de so taki hudodelniki cerkvenim kaznim zapadli (Alloc. 26. kim. in 20. rozn. 1859. in Litt. apost. 26. suš. 1860). V vsim tem so škofje edinih misel, in Boga prosijo, de bi tako žalostno obropano in zaterto Cerkev v njeno poprejšnjo lepoto in svobodo postavil. —

K sklepu škofje omenijo, odkod toliko preganjanje izhaja, ker so namreč mnogi nesrečni ljudje vero zaverгли, torej tudi cerkveno oblast in veljavo sovražijo, kakor le morejo tudi druge zapeljujejo z breznimi bukvami, časniki, podobami, ter se neprenehama z nar veči jezo bojujejo zoper vero, čednost, resnico, celo zoper poštenje in sramožljivost. Ker pa taki hudodelniki vidijo, de je Cerkvi, kakor v nepremagljivi skrinji zaveze moč vse resnice in pravice, nad ktero odletvajo sovražni napadi, je njih togota, nevošljivost le še hujši, od tod neprenehljivo pertenje, de bi sv. rimsko Cerkev in njen Sedež čisto razdjali, kakor de bi to kdaj mogočno bilo. Po molitvi k sv. Duhu, de bi sv. Cerkev razširil in povelical, ki je bila nekđaj ta dan rojena, Marijo brez madeza spočeto, ss. Petra in Pavla in vse mučence in svetnike v priče svojih vošil kličejo, se enkrat vse zaveržejo, kar papež sami zaveržjo, — tudi v imenu nepričujočih škofov in vernikov, ki doma nad njih britkostjo zalujejo, in jih enako ljubijo, želijo, de bi bili vsi po vsim svetu enih misel; de naj bi pomislili kralji in mogočni, de je papeževa reč tudi njih reč, ter pomislili, kaj jih na poslednje čaka (novissimo provident); de bi se spreobrnili nekteri zaslepljeni nesrečni možje, ki so svoj poklic pozabili in cerkvenim vikšim dolžno pokoršino odrekli in na pot pogubljenja zabredli; — po vsim tem prosijo papeževiga blagoslova zase in za nepričujoče brate in ovčice, kateri naj težave vsiga sveta polajša, slabost podpre, trude rodovitno porosi, in Cerkvi Božji bolj srečne čase pospeši. Izrečene misli in čutila vsih podpisov poterdjujejo, kterih je v Armonii skorej za celo stran na velikim listu.

To je obseg pisma verne vdanosti kardinalov in škofov do sv. Očeta, v odgovor „Opinioni“ in drugim listam, ki so si bedasto vmišljali, najti nasprotja med njimi.

Na to veličastno pismo vdanosti, ki bo neugasljiv spominek sedanjih zmag sv. Sedeža, so sv. Oče odgovorili to-le:

Čutila, ki ste jih zdaj razodeli, častitljivi Bratje in ljubljani Sinovi, so nam napravili nar veči veselje; so namreč zastava Vaše ljubezni do sv. Stola, in se veliko bolj preimenitno spričevanje tiste vezi ljubezni, ktera nar bolj tesno veže pastirje katoliške Cerkve

ne le med seboj, ampak tudi z letim Sedežem resnice; iz česar se očitno vidi, da Bog, začetnik miru in ljubezni, je z nami. In ako je Bog z nami, kdo bo zoper nas? Samimu Bogu bodi tedaj hvala, čast in slava; Vam pa mir, blagor in veselje; mir Vašim sercam, blagor Kristusovim vernim, ki so vaši skerbi zročeni; veselje pa Vam in njim, da bi se s svetniki vred radovali, pojoči novo pesem v hiši Gospodvi — vse večne čase.

Blagoslovila ali žegni matere katoliške Cerkve.

Še nekteri blagoslovi.

(Dalje.)

Sveta mati katoliška cerkev blagoslovljuje še marsiktere reči; hočemo torej še nekatere prevdariti.

1. Pri blagoslovljevanji cerkveniga bandera prosi sv. Cerkev, naj ga Jezus Kristus blagoslovi, da bodo vsi, ki se za Boga, Gospoda vojskanih trum vojskujejo pod klicanjem svetnika ali svetnice, na kteriga ime se bandero blagoslovi, v tem življenju svoje vidne in nevidne sovražnike premagali in po zmagi v nebesih zmagovino obhajali.

Bandera so namreč znamenja vojske Jezusove, okoli kterih se pri procesijah kakor vojsaki zbiramo, da bi se vojskovali za Božjo čast in za svoje zveličanje zoper vidne in nevidne sovražnike. Bandera pomenijo tudi zmago Kristusovo nad greham, satanam in naklepi hudobnih judov. Tudi naznanjuje slovesno zmago sv. vere, ki jo je pridobila s potam in trudam apostelnov in s kervjo mučencov nad slepoto judov, malikovavcov nevernikov, nad togoto trinogov, ki so sv. Cerkev preganjali, in nad zmoto in krivovero. Kakor zmagovita vojska z vihrajočimi vojskimi prapori, tako se ponasamo mi kristjanje z banderi, križi in stavnicami pred svetam vkljub nejeveri in zmote, kakor sv. Janez piše: „Naša vera, to je zmaga, ki svet premaga.“

2. Pri blagoslovljevanji kaciga kraja ali hiše prosi duhoven, naj Bog kraj ali hišo blagoslovi, da bo ondi prebivalo zdravje, čistost, zmaga, krepost ali moč, ponižnost, dobrotu in pohlevnost, polnost postave, in zahvala Bogu Očetu, in Sinu in sv. Duhu, in da naj ta blagoslov ostane vselej nad tistim krajem in njegovimi prebivavci. — V drugi molitvi se prosi, da bi Bog tako hišo z vsimi dobrotami napolnil, ji dal obilnost nebeske roše, in zemeljne masobe, ... da naj jo blagoslovi, kakor je blagoslovil hišo Abrahama, Izaka in Jakopa, in da naj Božji angeli med njenimi stenami prebivajo, in naj varujejo njo in njene prebivavce.

Pač je upati, da bi se v marsikteri hiši ne dogodilo toliko in tolikih grehov in ne tolikanj hudih nesreč, ko bi jo dali bogoljubno blagosloviti takrat, ko je v novo zidana, popravljena ali v novo nastopljena.

3. Pri blagoslovljenju ženitvanskih stanovanj prosi mašnik, da bi se vsi tamkej stanujoči v Božjim miru ohranili, v Božji volji ostali, v množitvi dolžnih dni starost doživeli, in prišli v nebesko kraljestvo.

4. Pri blagoslovljevanju nove ladije ali barke se prosi, da bi Bog s svojo desnico blagoslovil njo in vse, ki se bodo v nji vozili, kakor

je blagoslovil Noetovo barko, ki je po valovih šetala; da naj ji podá svojo desnico, kakor jo je podal sv. Petru na morji; naj ji pošlje svojiga angela, da bo obvaroval vsih nevarnost njo in vse, ki bodo v nji; da bi svoje služabnike po odvernjenih nasprotnostih vselej v zaželenim jadrnji in mirnim teku ohranil in jih po zveršenih opravilih vesele nazaj na dom pripeljal.

Posvečevanja in blagoslovila ljudi ali oséb.

Pri kterih osebah je treba posebnih posvečevanj ali blagoslovov, da se v njih stan ali službo povzdignejo?

A. Pri duhovnih, ko se posvečujejo; tode ta nauk gre med ss. zakramente in med blagoslovila ali žegne v tesnejšem pomenu. Sv. Cerkev ima pa še mnogotere druge blagoslove ali žegne, ki niso zakramenti, s kterimi cerkvene osebe po krepkih molitvah, mazilih in svetih šegah v njih stan povzdiguje. Med take se šteje:

B. 1. Povzdignjenje in kronanje papeža. Papeža namreč častiljivi škerlatniki ali kardinali izvolijo. Novoizvoljeniga slovesno in častiljivo na tronu nesejo v cerkev in k altarju sv. Petra, ki se imenuje „Confessio“, to je, spoznanje, kjer je bilo nekdanj na tavnente kristjanov terpeženih ali mučenih in umorjenih za sv. vero, in kjer se dandanašnji počivate telesi ss. Petra in Pavla. Tamkej razni škofje mnogotere molitve molijo nad novoizvoljenim papežem, da bi mu Bog dodelil „polnost nebeskih blagoslovov in božje moči ali kreposti.“ Podá se mu „Pallium“, nekaka štola čez rame, znamenje nar. visji oblasti, z besedami: „Sprejmi pallium, polnost papeške oblasti, v čast vsigamogočniga Boga, častiljive Device Marije, Njegove Matere, blaženih apostelnov Petra in Pavla, in svete rimske Cerkve.“ Pri sv. maši, ki se potem opravlja, se bere list in evangelij v greškim in latinskim jeziku, v znamenje, da je Papež glava vesoljniga keršanstva. Ko ga potem kronajo, mu denejo trojnato krono ali tiaro na glavo z besedami: „Sprejmi s tremi kronami ozališano tiaro, in vedi, da si oče poglavarjev in kraljev, vladnik vesoljne zemlje in namestnik Jezusa Kristusa, našiga Zveličarja.“ De pri tem imenitnim opravilu zadobi novi Kristusov namestnik posebne gnade in pomoči za vladanje svete Cerkve na zemlji, je gotovo. Za tako pomoč moli tudi sv. Cerkev svojim poglavarju; v mašnih bukvah so posebne molitve za papeža, ktere se prav velikokrat k sv. maši privzamejo.

Tudi kardinali, pomočniki sv. Očeta papeža, in škofje se s posebnimi šegami in cerkvenimi opravili povzdignejo v njih visoki stan, in pri tacih opravilih se moli njim za Božji blagoslov in pomoč, da bi zamogli svojo službo prav zverševati, kakoršna pomoč in gnade se jim pri tem opravilu zanesljivo tudi doleže.

2. S posebnimi šegami, blagoslovili in svetimi opravili se povzdigujejo samostanski ali klosterski ljudje v njih stan, kakor tudi kralji in cesarji ko se kronajo. Klosterski ljudje obojiga spola storé posebne oblube za svoj stan in vzamejo mnogotere opravila v Božji službi nase; torej jim je posebnih blagoslovov in pomoči potreba, da bi zamogli dolžnosti svojiga stanú prav spolnovati. Pri cesarjih in kraljih pa je še posebno veliko na tem ležeče, kako cesarijo in kraljujejo nad svojimi ljudstvi, ker od tod izhaja ali velik blagor ali pa velike nesreče za neštevilne ljudstva, in pa za samo sveto Cerkev. Pri tacim kronanju opomni sv. Cerkev kralje in njih naro-

de na njih dolžnosti in jim potrebnih gnad od Boga prosi. Zglede tacih kraljevih maziljenj imamo že v stari zavezi. (Dal. nasl.)

Koliko je ena Česenamarija vredna?

Kako malo da zamore človek sam iz sebe, koliko mu koristijo vsi trudi in dela, če jih ne okrepuje in ne oživlja gnada Božja, kaže nam sledeča povestica.

V nekem nemškem mestu je pridigoval jezuit. Bila je cerkev s poslušavci terdo natlačena, govorilo se je povsod, kako lepa je bila pridiga! Veči del so se jokali vsi poslušavci, in po pridigi je prišlo mnogo ljudi v žagrad, da bi storili dolgo spoved; še celo protestantje so prihajali in prestopovali k katoliški veri. To je bilo dobro; ker je pa jezuit tudi človek, se je sčasoma prevzel in bil ošaben; poslednjič že svoje prevzetnosti in ošabnosti ni mogel zakrivati. Njegov predstojnik, star, pobožen, bistroumen mož, ga zakliče neko saboto k sebi in mu pravi: „Oče, vem, da ste že veliko koristili s svojimi prelepimi pridigami, al vi ste v veliki zmoti; jutri se boste vaše velike zmote prepričali, prasajte po pridigi tega in tega našiga čast. sobrata po vzroku.“ In res! drugo jutro pridiga jezuit z vso skerbjo; zdaj verši glas njegov kakor huda nevihta, zdaj enako slavčevimu petju, tako da je njemu samimu globoko v serce segalo; — pa glej, doli v cerkvi nobeniga ne gine; tu se komu zdeha, tam kdo kremlja, tu noslja eden tobak in ga ponuja svojimu sosedu, tam se drugi pazno skoz vrata zmuzne; vsem se je bralo na obrazu, da je dolgčas, in kako da ta izverstni pridigar danes tako slabo pridiguje. Ponizan gre lepogovornik s prižnice si brisaje še pot z obraza poise koj brata zaznamnjaniga, in ga praša: „Kaj je to, da so danes ljudje med pridigo tako dremali, saj veste, kako so sicer zvesto poslušali, in danes sim se še bolj prizadeval, kakor sicer?“ — „Oče, odgovori brat, zastran vaših družih pridig ne vem kaj reči, ker veste, da sim zmiraj na stopnjicah sedel, vam vrata na prižnico in s prižnice odpiraje sim molil vselej eno česenomarijo za poslušavce, da bi jim vaše besede globoko v serce segale, danes pa ne vem zakaj mi je naš čast. predstojnik to storiti prepovedal, rekel mi je, da naj pazno poslušam in si kaj zapomnim, — pa ne zamerite mi, jest ubog revež! vas nisim dobro slišal, pa tudi razumel ne, kaj ste pridigovali; odkritoserčno vam povem, da si od vaše današnje pridige le ene besedice zapomnil nisim.“

Vidiš, dragi bravec, da ni človeka, da bi brez gnade Božje mogel kaj dobriega storiti, in koliko ena česena si Marija premore, ako jo pobožno zmolimo.

Martin Zarnik.

Jožef II.

No, kako so ti kaj bukve dopadle? vpraša neka gospa zlahtnika, ki jo obiše. Povem ti, ji ta odgovori, pisane so kaj mikavno, in res je, kar si rekla; človek jih skoraj da ne more djati iz rok, dokler jih ne prebere do konca. Vidiš, da sim prav imela, nadaljva zdaj gospa, ko sim ti jih hvalila. Oh! kaj ne, cesar Jožef in pa Kavnic, to sta bila pač prava moža, človek je nekako ves zaljubljen v nji, ali uni „pater,“ fej te bodi, to je bil gerd, hudoben človek, in pa Rim, oh kdo bi kaj takega mislil! Ljuba moja, ji seže zlahtnik v besedo, ali mar ti vse to verjames; kar si tukaj v teh bukvah brala? I zakaj bi pa ne verjela, odverne gospa, saj je vse tako lepo in verjetno pisano, da si človek kake laži misliti ne more.

In vender, ji reče na to zlahtnik, vender se pari v teh bukvah pravica s krivico, resnica z lažjo, neka navidezna pobožnost in spoštenost z zaničevanjem in zasmehovanjem katoliške cerkve in njenih naprav, in vošiti bi bilo, da bi te bukve nobeni spošteni duši kterikrat v roke ne prišle. Oh, odgovori hitro gospa, kaj bo še to?! je še vse več drugih bukev, ki napadajo še vse huje duhovšino, cerkev in Rim, in kako željno jih prebira mladost! Zato, odverne zlahtnik, glej, da takih bukev brala ne boš: bukve take sicer kratkočasijo človeka, pa mu tudi zavdajo, zdrave misli in zapopadke mu zmedejo in skalé, serce okužijo, in prej ko se človek zave, se naleze duha, ki veje v takih bukvah; poglavitna reč, sveta vera, jame pešati in človek je zašel na pot pogube. To je pa res, pristavi hitro gospa, človek bo nekako vnemaren, merzel, in veš! mladost, popačena po takih bukvah, zgubi zadnjič vso vero, ter se ne meni več ne za sveto mašo, ne za spoved, ne za druge kersanke dolžnosti: skušnja lastna me to uči.

Ne da bi dalje razgrinjal resnični ta pogovor, omenim tukaj le toliko, da so bile zgoraj omenjene bukve zgodovinskokratkočasne, in poglavitne osebe v njih: Marija Terezija, cesar Jožef in knez Kavnic. Osebe te zročene so zgodovini, in dobro jih pozna slednji izobraženi, v zgodovini zvedeni nepristraneč, ter ve, kaj da mu je zastran njih misliti: bukve pa, kterih smo ravno omenili, so pripravne, skaliti in zmesti vse pravične misli in razumke o ti zadevi, in verh tega pohujšati in zapeljati njih, ki so v zgodovini nevedni in ne terdni v veri.

Pravica se tukaj družu s krivico, resnica se družu z lažjo, obrekovanjem in natolcovanjem, in zvedenost z navidezno ali nalašno nevednostjo. Tu se reči povzdigujejo, ki so že zdavnej obsojene in se kažejo ravno zdanji čas ko narhujsi rane na telesu deržavnem: napčenosti, pregrehe posebne verste, če ravno ne hvaljene, se vender popisujejo in razkladajo tako, da se veselje do njih in poželenje po njih hoté ali nehoté le vnetati mora, in ni je zapaziti resne graje med tem, ko se podtikujejo krivice in hudobije Rimu in redu jezuitarskemu, ter na sumu imajo nar svetejši naprave cerkvene.

In to, pravijo, je zgodovina, s takim blagom se kratkočasijo izobraženi, z branjem takih bukev si izejo vednosti množiti in blažiti serce, in take berila so tako pogostne v rokah gospodičin in gospa, kterih sveti poklic je, sejati v nežne serca nedolžnosti prvo seme k vkladu resnične, večno veljavne omike, kteri vklad ravno je čutje kersansko. Zgodovina, pravijo, je tukajšnja splošna, nepristrana sodnica človeškega djanja in ravnanja: ali zgodovina zgoraj omenjene verste mogla bi sama priti in stati pred viši sodnijo ko lažnjivka, obrekovavka, krivičnica, pohujšljivka in zapeljivka, in ko taka bi se mogla obsoditi in zavreči.

Da bo zgodovina res zgodovina, ter vredna pomenljivega tega imena, je treba neogiblivo, da se ne loči nikdar nikakor od dveh posebnih prijateljic, ki se jima pravi, pravica in resnica; ven in ven mora med njima, in sicer ob roki peljana, hoditi po svetu, na vse kraje ogledovati se, in preiskovati mora ne le samo zunanjsine, ampak tudi jedro vsih v zgodovino segajočih in v njo spadajočih dogodkov, in pa posamno in skupno preiskovati, pretresovati in tehtati, treba je, da je zgodovinec tudi zgodovinar ali zgodoznanec, da je mož res učen, da pozna temeljito čas, kterega popisuje, in značaj njegov, da so mu znane vse zadevne razmere in naprave, in vse vzajemne vezi in zapreke; treba je, da je zgodopisec mož bolj hladne kervi in pošten, toraj da se ne dá ne strastim zape-

ljati, ne prenahtati v svojih mislih in sodbah, potem-takem da ne postane vedama ne krivičin do posamnih oseb, in ne do celih društev, naj si že bodo, ktere koli, treba je, da je zgodopisec moč bistrega uma in blazega serca in nepristran, tedaj da je čertivec vse krivice, vse hudobije, prijatelj pa edino le tega, kar je zares dobro in pravo, toraj da se vidi povsod iz vse zgodovine blago prizadevanje pisateljevo, popisati vse reči tako, kakor so v resnici godile se, pa tudi po zasluženji povzdigniti vse blago in dobro, zavrniti in zavreči pa nasprot pomote, krivico in hudobijo.

Zgodovina za katoliško ljudstvo mora biti pisana pa tudi v katoliškem duhu. Viditi se mora zmeraj in vedno previdnost Božja v življenji in djanji človestva, v čislu se mora imeti cerkev, v čislu vse njene naprave v blagor naš človeški, zemeljski in večni. „Resnično vam povem, kar koli bote zavezali na zemlji, bo zavezano tudi v nebesih, in kar koli bote razvezali na zemlji, bo razvezano tudi v nebesih.“ to so besede, ki niso prazne, ki jih ni govoril kak modrijan tega sveta, ampak On, ki je utemeljil cerkev, ji izročil vso skerb za večni prid človekov in bo tudi poslednjič prišel v svojem veličastvu, ter bo sodil žive in mertve, toraj tudi zgodopisce in zgodovinarje. Mora pa cerkev z napravami svojimi v zgodovini biti to, kar v resnici je, prezreti vendar nikakor niso pomanjkljivosti, pomote in napake človeške, ki so godile se v nji, ali se vrinile v njo, ker pogrešati nikjer in nikdar se pravica in resnica ne sme.

Kar je volji Božji primerno, to je dobro, kar je tisti nasprotno, to je hudo; prvo je ljubiti in storiti, drugo pa studiti in opustiti. In to edino pravo merilo za to, kar je prav, in za to, kar ni prav, biti mora zgodopiscu eno tistih vodil, ki jih nikdar nikakor ponemariti ne sme: po tem vodilu mora tehtati veljavo in neveljavo, vrednost in nevrednost zgodovinskih dogodkov in primerljivej, v vsem pa veti mora vstric resnobelega duha tudi ljubezen kersanska, in sicer toliko, in ne več in ne manj, kakor in kolikor se vjema s pravico in resnico.

Zgodovina, posebno ako je berilo kratkočasno, pa mora blažiti tudi serce, in toraj ne le samo da je mikavno pisana, temuč odlikovati mora se tudi v tem, da se kersansko čutje ne duši, ampak oživlja in uterjuje, toraj da se budč čednosti, kakorsne naznanja vera katoliška, in se vnema za dela serc, ki so znane ko dobre dela v pomenu kersanskem, s tem pa ob enem se budi tudi stud nad vsem, kar se ne strinja s postavo, v kateri je shranjen ves človeški blagor, in se glasi: „Ljubi Gospoda svojega Boga čez vse, bližnjega pa zavoljo Boga ko samega sebe.“

Zgodovina za ljudstvo katoliško biti mora shramba pravice in resnice, v nji mora vladati duh katoliški, verin mora biti pisavec in ne neverin, vse več mu mora veljati duh kot telo, večnost kot časnost, in viditi se mu mora, da spoznava previdnost Božjo, in da veruje v njo in njeno vladanje. Zgodovina biti mora torej čisto ziralno, v katerem se svitlo vidi vedni, nejenljivi boj dobrega s hudim, in hudega z dobrim; v katerem se čednost in vse z njo v zlahti leskeče, pa tudi kaže ostudno, zaničljivo in zaverzljivo vse, kar je napčno in hudobno; v katerem prezreti ne moremo minljivosti, in toraj več ali manji nečimernosti vsega časnega, pa tudi prisiljeni spoznati moramo potrebo in dolžnost, prizadevati si po tem, kar je nejenljivo in večno obstoječe, kar veljavo pred Njim ima, ki vlada nad nami in čuje nad stvaritevjo vesoljno.

Zgodovina taka ne bo lažnjivka, obrekovavka in zapeljivka, kakor so zgodovinskokratkočasne zgoraj omenjene bukve, ki pripovedujejo iz življenja Jožefa II.; zgodovina taka bo potem res sodnica, pa tudi učiteljica in blažiteljica človeštva. In take zgodovine, takih iz zgodovine izvirajočih kratkočasnih beril v sprelepi, sladki slovenšini potreba je silo silo našemu slovenskemu narodu, da se podučuje in lika, pa tudi varuje po zmožnosti hudega morivnega strupa tako imenovane nemške kulture. Da je tukaj gorica le od tvarine zgodovinske, in le kakor take, je kakor mislimo, očitno zadosti; tedaj pa tudi jasno, da ne zametujemo s tem izobraževanja in blaženja z berili kratkočasnimi, v katerih so prigodbe sicer izmišljene, pa zunaj tega obdelovane in speljane na vse strani po terjajah, ki so zgoraj bile omenjene. Tudi ne memimo nikakor, da bi mogel zgodopisec „pridigar“ biti, odkazati le smo hotli vodila, katerih mu pri spisovanji zgodovine ni prezreti in naznaniti duha, ki naj v zgodovini veje. Zgodopisec taki bo dobitnik slovenskemu našemu narodu, in blagrovan bo njegov spomin; nasprot pa pisari in spisuj zgodovino, ali zgodovinske kratkočasne berila po načinu bukev zgoraj omenjenih, zadevajočih Jožefa II., in ti ne boš prijatelj narodov, boš narodu zapeljivec, spomin svoj pa boš oskrnil na veke.

V—1.

Popotovanje papeževiga deržavljana po Italiji.

Ni davno, zapusti pošten prebivavec rimskiga predmestja Prekotibere (Trastevere) *, po imenu Marka, sveto mesto Rim, in popotuje v naj imenitniši mesta nove Italije. Naš Marka, kakor so večidel Prekotiberci sploh, je prederzin, odkritoserčin in tudi pobožni človek, če tudi kterkrat kaj zarantaci, je vendar papeževi vladi zvest, in vdan deržavljan Pija IX., ki ga imenuje angelja ljubezni, čudež poterpežljivosti, cerkve in cele Italije naj bolj bliskeči kinč. L. 1798, ko so ptuji rogovileži v Rimu gospodarili, so povzdignili starši našiga Marka ko papeževi prijatli slovesni klic „Naj živi papež, naj živi Marija!“ in Marka sam je bil prav srečen, ko se je l. 1847 in 1848 med trume tistih mož pridružil, ki se „naprejci“ imenujejo, ter ni bilo zadosti besedi, da bi bili Pija IX. povzdigovali in mu vdanost skazovali; ko je pa Marka pozneje zapazil, da bi utegnulo to počenjanje na napčno pot ga zapeljati, se kesá svojiga prenahtenja, in jo je potegnul.

Nekoliko potlej ga agenti, to je, opravitniki „rimske puntarske družbe“, vabijo na svojo stran, ter so mislili ga poglavarja rogoviležev narediti, za kar bi bil on posebno zmožen. Zdaj mu začnejo čencati od rimskih rév, nadlóg, od blagosti, sreče, svobode, ki jo drugi Italijani vživajo, mu še celo hočejo kersansko prepričati, da je papeževa terdovratnost cerkvi le v pogin, da je dobro delo, ako papeža posvetne oblasti oropajo. V tih zadevah se opérajó na veljavnost znaniga Pasaglia.

Marka z ramami zgane, ter ne ume, da bi se v Rimu res tako slabo godilo; temuč nasproti je prepričan, da ptujci od vsih vetrov vkup vró, denarjev na kupe saboj neso, in da tam prostost za vsaciga gospodari, bi rekel, se presilna. — Marka ne spozná udov puntarske družbe, da bi bili „sveti možje“, ne verjame jim zastran „sreče in blagosti“ družih Italijanov, in si misli, da je to le prazna pravljica in domišljija; tudi si ne more nove vere v glavo vtepati, da bi bilo papežu nasprotovati „zaslužno delo.“ Ko mu pa neki dan rogovileži zopet tisoč reči klobasajo in obetajo, jim reče: Dobro, preden vam na to odgovorim, hočem po

*) Prebivavci rimskiga mesta Trastevere so zastran njih vdanosti do sv. očeta Pija IX. po svetu dobro znani.

Italiji popotovati, ko zopet nazaj pridem, se bomo dalje zmenili.

Mož beseda. — Marka vzame popotni list in gre iz Civita-Vekije naravnost v Genovo. Ravno jo tje primaha, ko so Garibaldičevci pri lepim solncu narodno banko Parodi za 800.000 frankov oropali. „Satanska reč!“ si misli, ali tako se varuje moje premoženje? Potem sliši od vsakdanjih tatvin, nerodnost, rovarjev, skrivnih zaveznikov, odertij, prihajočih širokoustnežev in lažnikov, zločinstev in pravi: „Satanska reč!“ Take svobode pa že jaz nočem! — Odrine jo v Torin.

V Torinu naleti ravno na „Diritto“ (časnik Garibaldičev) od 17. velj. travna 1862, štev. 136, ki v sestavku odgovarja na vprašanje: „Kdo nas vlada?“ — — „To ti je red, ki so ga prekucuhli v Rimu tako zelo povzdigovali,“ godernja Marka. „V glavnem mestu italijanskega kraljestva moram še le vprašati, kdo vlada?“ Ko pa dalje bere, pozve, da v Torinu ne vlada kralj, ne ministri, ne državni zbor; ampak (Garibaldi) kaprerski otočan. „Dete plentaj! začne Marka vnovič: bom mar protivnik in puntar Pija IX., da bi kaprerskimu otočanu bil podložin?“ Ko na dalje bere, izve, da tudi Garibaldi ne vlada, ker je ravno bolan. Tako se godi našimu Marku, da ne more po nobeni ceni zvediti, kdo da tukaj vlada, poslednjič vendar z veliko silo zve, da je Napoleon III. vladar, ki laži na laži po svetu trosi. — Marka pravi: Tukaj se vsi ljudje lažejo, še celo kadar se o njih zadevah govori; kako bi bilo le mogoče, da bi od papeža resnico govorili? —

Ravno ta čas v Torinu vidi izgnance in jetnike: kardinala De Angelis, nadškofa iz Ferme, milgsp. Galota, škofa iz Aveline, bere v časnikih, da so Sardinci v poslednjih dveh letih ne manj kot 28 škofov in korarjev v težke ječe vergli in v denarno kazen obsodili, šest in trideset škofov z njih sedežev pregnali; samostane v kasarne, semeniša v magazine spremenili; vidi razuzdanost v pisarii in v tisku, in vse druge pregrehe, celo vsaki korak mu pristregujejo na mošnjo — klavci in odertniki; sliši od znane in visoko cenjene zvestobe ministrov in vladnih vradnikov; vpitje revežev zavoljo dragine živeža in stanovanj, brez konca in kraja povikšanih državnih — deželnih in srenjskih davkov. Na obrazih se jim bere nekaka boječnost, nezadovoljnost; Marka pa svojo nalogo sklene ter se zopet zagrozi: „Da bi te trešil! Take svobode pa že nočem!“

Zdaj popusti Sardinsko in gre v Lombardijo; v Milani dobi na kupe denarnih ponarejajcev; v Monci stoljniga vikarija Caccia, ki so ga iz Milane iztirali; v Bergami škofa, kterimu mnogotere hudobije po krivnem očitajo. V Bresii vse navskriž in narobe, zapirajo ravno Garibaldičevce, ki so jo hotli proti Tirolskemu mahnuti. — Laška kri se preliva po mestnih ulicah. Tukaj, kakor tudi v sosednjih mestih so doneli klici: „Živi republika!“ ali „Živio Macini!“ Povsod bogokletstvo, sto in sto rev, tožbe in tatovi! Vsih tih rovarjev in puntarjev je pa tista vlada, ki papeža ne čisla, za Garibaldiča živi, in je podložna Napoleonu III. Marka se pokriža in pravi poslednjič: „Da bi te trešil! imejte za-se to omiko; jaz ne maram za njo!“

Ravno tako početje najde v Parmii, Piačenci in Modeni, — mestih, ki so zavoljo prekucij razvaljene, ponižane in razrušene, kjer se posteni mestnjani morajo v svoje hiše, kakor v ječe zaklepati, ker ondi naj prederznisi hudobneži gospodarijo in zmagujejo. V Bolonji je zvedil, da so stoljniga vikarija pregnali in obsodili, in da ni sploh nobene varnosti. Tukaj zapazi na Toškanskim nezadovoljnost in zločinstvo, vidi Florence, nekdanj „mesto cvetic,“ zdaj središe krivoukov in luterancev propaganda; tu sliši, kako vlada ukazuje policijski gosposki zastran velikonočnih praznikov, „da naj opravi in zadeve duhovnov in ljudstva na tanko opazuje.“ „Da bi te trešil! zavpije Marka: Je li tukaj prosta vera v prostih državah?“

V Pizi zve od razdjaniga vseučiliša, ki je svoje dni tako častito slovelo, od brezbožnih učiteljev, od lenobe in mladostne spridenosti, od soldaških begunov, od pasaljanskih rovarjev, o pohujšanji od vlade bogato plačanih in od vere odpadenih duhovnov, od naklepov, da bi sv. katoliško vero zatajili, od svobode, ki jo luteranam dovoljujejo; katolicanam pa ne; in Marka tukaj zopet z besedami zaverši: „Kaj zlodja! Ali je to vaše napredovanje? Le napredujte skerbno sami; jaz pri moji veri nikdar ne!“

V Markah in Umbrijah vidi naš Marka samostane ropati, dohodke grabiti, nune lakote umirati, škofo zasramovati, jih pred gosposko klicati in v pregnanstvo tirati. Zdaj on primerja veselje in slovesnost tih dežel, ki so jih Pij IX. leta 1857 obiskovali, s sedanjo žalostjo in strahovitostjo; sedanji čas mu odpre vrata do prihodnjiga, ko misli, da bi enaka osoda tudi Rim zadela: „O dragi Rim!“ zakliče Marka, „hvala Bogu, da ti je še papeža pustil, Boga bom prosil, da te varuje greha, kuge, lakote, vojske, potresa in večne smerti — in tudi: „svobode liberalcev!“

Marka se zdaj poda v Neapelj; gredé v mesto koraci po kupih merličev, vidi na levo in na desno poderte, požigane terge in vasi. Ko po deželi ropanje pravico dela in Sardinci le z umoram in požigam vladajo, se v Neapeljnu od „navdušenosti“ za Viktor Emanuela govori. Majhna kopicica sardinskih sladkohlincev obsuje našiga Marka, mu pravijo, da je „navdušenost“ za Viktor Emanuela prava slava in zmaga. Marka jih zaverne, ter reče: „Jaz poznam dvojno navdušenost v Italii, prvo, katero naznanujejo tisti, ki denar jemljejo, in drugo, kateri ga za-njo dajejo; prva je brez pomena, in se lahko doseže, če potepuhe najmeš, druga je veliko vredna in visokiga pomena. Ni mi treba praviti, pravi Marka na dalje, kje tista navdušenost kraljuje, za katero denar prejemajo; ampak zagotovem vas, da je Pij IX. v Rimu, v Italii in po vsem svetu „navdušenost“ najdel, „kteraj zanj denar daje.“ Navdušenost, ktera denar daje zato, da bi bila očitna, je očitna s tim, ker denar daje. Navdušenost, ki milijone in milijone daruje, ktera že skor tri leta neprenehama svoje dari deli, kateri nikdar darov ne zmanjka; ampak jih od dné do dné množi. Ne pomnim, pravi Marka, da bi se mogel kdaj kaki knez enake navdušenosti hvaliti, kakor Pij IX.

Marka ne veseli zdaj več dalje popotovati, ter se verne v Rim, bolj zvest, bolj vdan do papeštva, kakor pri svojim odhodu. Pregleda svoje denarje, vidi da mu je še nekoliko tolarjev ostalo, ki je pred tolovaji vedil skerbno jih ohraniti; nese jih k vravnatelju velike bratovšine svetiga Mihaela in ga prosi, naj ga zapiše v bratovšino z besedami: „Sveti oče! Tvoje sveto in blago nasprotovanje ne koristi samo Evropi, ampak tudi celi Italii, vsi izobraženosti, svobodi in vsemu italijanskemu napredstvu. Neizrekljivo hvalo smo Ti Rimljani dolžni za Tvojo veliko in novo dobroto, ki jo delaš, da punte in prekucije ovéraš. Ti, o sv. Oče, namestnik Kristusov, si oče svojiga ljudstva, prvi, naj večji, naj bogateji mestnjani vse Italije. Darujem Ti svoj mali zaklad v spričo svoje velike ljubezni in vdanosti do Tebe, ki si pripravljen, še celo svoje življenje dati, da bi se le Rim obvaroval velikih rev, nadlog, terpljenja, trinostva, samosilstva, ki drugo Italijo tako zelo moré. (Po Arm. vestfal. I.) A. Štamcar.

Ogled po Štorenskim in dopisi.

Iz Ljubljane. Milostljivi knez in škof so to leto do zdaj 6756 ljudi birmali, namreč: V Ljubljani 1.336; na Verhniku 958; v Logatcu 476; v Planini 286; v Rovtuh 273; v Presarji 231. v Črtnim verhu pri Ipavi 376; v Idrii 770; v spodnji Idrii 296; v Žireh 431; v Ipavi 616; v Šentvidu pri Ipavi 411; v Štorji 296. Povsod kjer koli je bila prilžnost, so tudi pridigali, in silno razveseljeno je bilo ljudstvo, ker je tudi iz ust svojiga vikšiga

Pastirja slišalo besede zveličanja, mile domače glase, vabivši ovčice za seboj po poti v boljši domačijo. Oznanovali so namreč besedo Božjo: na Verhnikih, v Rovtah, v Černim verhu, v Idrii, v spodnji Idrii, v Žiréh, v Ipavi, v Šentvidu in v Štorji.

Iz Ljubljane. Marsiktere lepe slovesnosti je imela Ljubljana ravno pretekle dni. Procesije sv. Rešnjiga Telesa v ta praznik in naslednjo nedeljo so se pri nekoliko nagajivim vremenu vendar večidel redovno obhajale; v Šenkvlavzu so jo vodili mil. škof, pri oo. franciskanih prečast. gospod prost. drugod domači gg. fajmoštri. To veličansko slovesnost je povzdigovalo prelepo ubrano in umetno petje naših gg. bogoslovcov, kakor druge leta. Novice zastran tega takole pišejo: „Že večkrat bi bili radi pohvalili divno petje g. bogoslovcov naših; al ni se nam spodobno zdelo, cerkvene opravila trajati na oder očitnosti; pri tej priliki pa, ko so se pesmi njih razlegale javno po ulicah mestnih, ne moremo se zderžati, da bi po mnogih nam razodetih zeljah ne dali očitne hvale, komur hvala grč, in da ne bi ponovili žive resnice, da Rihar naš je v cerkvenem petji osnoval čisto novo dobo. Ker že o petji govorimo, naj še to povemo, da so vsakemu domoljubnemu sercu tudi kaj dobro déle lepe slovenske pesmi, katerih zložitelji nam niso vsi znani, in ki jih je prepevala pobožna množica za procesijo tako, da se celo nekteri tistih, ki trančajo vedno le o „deutschthum-u“ na Krajnskem, so te dni skesani za svoje pomote na persi se terkali, ko razun latinske pesmi niso slišali nobene druge kot domače slovenske.“ —

Pretekla nedelja pa je bila za Ternovsko duhovnijo v Ljubljani tako vesela in imenitna, da je res le malo taci. Obhajal se je namreč cerkveni varh sv. Janez Kerstnik s prelepimi slovesnostmi. Že brez tega zala nova cerkev je bila napravljena, kolikor se je nar lepsi moglo; ker pričakovala je ta dan svojiga viksiga Pastirja, ki so bili odmenili, o ti priliki pervikrat v ti cerkvi slovesno svoje pastirstvo skazovati. Pri zjutranjim opravilu domačiga gosp. fajmoštra so pridigali vodja alozijanski, v. č. gosp. Juri Grabner; veliko sv. mašo ob devetih so imeli semeniski vodja prečastiti korar gosp. Janez Kerstnik Novak, pridigali so pa bogoslovski profesor, v. č. gosp. dr. Leon Vončina. Popoldne po štirih pa se med slovesnim pri-terkavanjem in streljanjem pripeljejo Milostni knez škof, prečastitljivi gospod Jernej Vidmar, pričakovani pred cerkvijo od duhovšine, blagorodniga gospoda mestniga župana Mihaela Ambroža in družih patronskih namestnikov. Po molitvi pred svetim Rešnjim Telesam so v skorej uro terpečim ogovoru preslavljevali velikiga cerkveniga varha, svetiga Janeza Kerstnika. Po silo tehtnim predgovoru, kako revno in kratko slavo imajo služabniki tega sveta, kako vesoljno in stanovitno pa delavci za nebesa, so potem v poglavitnim delu z Njim lastno govorniško ljubeznjivostjo in z veliko močjo in spretnostjo v domači prav olikani besedi obširno in ozirama na djansko življenje razlagali, 1) kako je sv. Janez Kerstnik Jezusu Kristusu, in 2) kako je Jezus Kristus sv. Janezu dajal pričevanje. Po pridigi so bili še pri litanijah na pripravljenim sedežu pred velikim altarjem, ter so se potem domú vernili. Pričujočnost Njih milosti se je poznala tudi pri darovanji za cerkvene potrebe, ktero je ta dan s svečami vred dalo nad pet sto gold. Mestni gosp. župan z drugimi patronskimi namestniki so bili pričujoči pri dopoldanskim in popoldanskim opravilu, kakor tudi pri darovanji. Mogočna glasba, petje bogoslovcov in domačih, streljanje, lepo in spoštljivo obnašanje vernikov je godovanje prijazno povisevalo. Cerkev je bila tako napolnjena, da še nikoli ne tako, odkar stoji. Enake priloznosti, ki vero in čednost močno povzdigo, nam pa s tem vred tudi v novo prijazno kličejo: Še je Ljubljana katoliška, zlasti še, kar je domačiga življa. Ljudje ne morejo prehvaliti prelepe, učene, pa vendar prav lahko umljive pridige, in vse je veselo počastitve Mil. škofa;

ne morejo se nagovoriti od prezale slovesnosti. To je bil res dan, ki ga bo Ternovska duhovnija dolgo dolgo pomnila. — O ti priliki naj s hvaležnostjo še omenimo verh marsikterih zalih darov, ki jih je nova Ternovska cerkev že prejela od dobrotnikov, tudi druziga, umetno in bogato z zlatam vezeniga zakrivalca ali banderca (vrednosti 120 gold.), ki se med pridigo pred sv. Rešnje Telo postavlja, in so ga cerkvi dobrotne roke letas za god darovale. Od druge strani pa je tudi cerkev za god prejela prav lep in očitin altarni pert, ki se prav dobro podá in z živimi cveticami prijazno v oči sega. Bog oblagodari preblage serca s časnimi in večnimi dobrotami! — Danes (1. mal. serp.) ob osmih, v osmino sv. Janeza Kerstnika, so Mil. škof masevali v Ternovski cerkvi, ker so ravno v god bili na birmovanji.

Iz Ljubljane. Ker so že marsikteri popraševali po podobicah za bratovšino ss. Cirila in Metoda, naj naznanimo, da smo jih te dni zopet dobili, in zamoremo z njimi postreči, kdor koli jih želi. Bratovšina se neprenehama razširja: do 6000 novih imen smo zopet undan poslali zapisat v bratovske bukve v Celje. O ti priliki smo zvedili pa tudi tole veselo novico: „Bratovski altar ss. Cirila in Metoda, kakor vsa cerkev sv. Jožefa (poleg Celja), je tako ponovljena od verha do tal, da se ji druziga ne voši, ko dolgi sprebitek. Bratovšina je svoj blagoslov prinesla tudi na selišče in našla mogočniga dobrotnika, ki je odkazal in odštél Lazaristam nad 600 gld. za cerkvene popravila. — 20. u. m. so prišli iz Rima naš milostni knez škof srečni ino zdravi.“

Iz Ljubljane. Sveti Anton, pušavnik in opat v Egiptu, očak menihov in pušavnikov na Jutru. Tako se imenujejo lične bukvice, ki v 27 razstavah na 7 polah popisujejo življenje in djanje tega velikiga svetnika. Posebno pripravne za branje in šolske darila delajo te bukvice premisljivi in djanski nauki, ki so pridjani vsaki razstavi. Na čelu imajo podobo sv. Antona. Poslovenil jih je gosp. Anton Pintar, fajm. v Zalim logu, natisnil in založil pa g. R. Milic.

Iz Ljubljane. Iz prijateljskiga pisma, ki nam je bilo zročeno, naznanimo, da iz misijonske družbe, ki se je mesca vinotoka v Afriko podala, jih je izmed 28 že 6 umerlo, med kterimi je tudi France Zupančič iz Krajnskiga. Veči del misijonarjev boleha, tudi 3 iz Gorice; provikar O. Janez Reinthaler je bil nevarno zbolel, je pa zdaj že gorji. — Misijonarji, za sv. Križ odmenjeni, so ostali v okrajini Kaka; poglavar jim je postavil 5 šotorov in dal zastonj 25 kozlov, 10 volov, 5 krav in 5 telét; tudi prav pridno misijonarje obiskuje in je misijonu silo dober. Vzrok te dobroserčnosti pa je dekleca, ki je od ondod rojena in je v misijonu v službi. Menijo, da ta dekleca je dobre namene misijonarjev poglavarju razodela in mu jih prav serčno priporočila ter ga naklonila, da jim je svojo gostoljubnost ponudil ter jim varnost zagotovil. — Tudi 4 protestanski misijonarji iz Pruskiga so prišli v Hartum. (Ni se pa bati, da bi protestantje s svojim misijonarjenjem čuda delali, kakor jih še nikjer niso. Vr.)

V Novim mestu je umerl marljivi slovenski pisatelj, dijak Leon Engelman, po domače „Nozarjev“, ki je tudi za Danico včasih ktero zapisal. Bog mu daj večni mir!

Iz Pograj pri Notranjski Bistrici. Na izhodnji strani kočanske doline stoji Pograjška vas: nad Pograjami pa je na stermim griču sozidana prijazna cerkev; posvečena je Mariji devici. Pred nekoliko leti, ko sedanjega gospod vikarja A. Sovince še ni bilo tukaj, je bila Božja hiša silno, silno zapuščena. Černi zidovi, strohnjeni oltarji so poprave žalostno pričakovali; pri Božji službi pa niso glasovi mogočnih orgelj sere v višave povzdigovali. Sedaj je vse drugače. Dva nova oltarja, nov križev pot, nova spovednica kinča Božji hram in lepo vbrani zvonovi vabijo vernike k Božji službi. Razlegajo se glasovi germecih novih orgelj, ter poviksujejo svete slovesnosti. Orglje je

pred veliko nočjo postavil naš Deu, ki se je zopet pravega mojstra skazal. Nimajo sicer več kot 8 premembnikov, pa so vendar zelo glasne, in posebno pedali germijo, da je kaj. Hvala toraj domačemu mlademu mojstru Dcu-u, ki si je v Pograjski cerkvi postavil lep spominek. Bog plati g. fajmostru Sovincu, ki so tako vneti za Božjo čast in za olepšanje Božje hiše. — Pervega rožnika so v Pograjsh naš svetli škof mil. gospod Jernej Legat delili zakrament svete birme. Preden so birmali, so izpraševali otroke verskih resnic. Otroci so tako gladko odgovarjali, da je bilo veselje jih poslušati; po izpraševanju so pa škof imeli kratek jedern nagovor do Pograjcov. Opomnili so jih, naj ostanejo dobri kristjani in zvesti sinovi svete matere Cerkve, če se tudi — po svoji navadi — daleč po svetu razkropijo. Kočani hodijo namreč na Hrovaško delat; marsikak krajecarčik domu prinesejo; od zasluženega denarja darujejo mnogo svoji domači cerkvi. — Z Bogam. * * *

V Gorici, 28. junija. Včeraj zjutraj so se milostivi nadškof naš od svojega potovanja v Rim zopet med nas srečno vernili.

Za zveličanje duš vneti starček škof Baraga,*) pri Devici Marii v državi Mičigan v severni Ameriki, že več spomladi obiskovaje južne strani svoje škofije niso ondodnih obilnih ribčev doma dobili, ker na poletje gredo od doma ribe lovit na huronskim in mičiganskim jezeru. Sklenili so torej pozimi priti k njim, in so svoj odmen dopolnili letašnjiga svečana. 6. zjutrej se pèš napravijo na pot z dvema spremljavcema, ki sta nosila potrebn živež in nočne odevala. S trudam so škof starček sneg gazili za svojima indijanskima vodnikama, ki sta se skerbno ogledovala, če stari gospod še morejo za njima. Opoldne so zakurili in čaj zavreli, zvečer so naleteli razderto indijansko kočo, v kateri so zraven močniga ognja noč prebili. V jutro so škof brevir omolili in so kosilce vzili, kruh in čaj. Zvečer sta vodnika na tleh sneg odmedla in s smrečjem nastlala: to je bila škofova postelja, na kateri so merzlo zimsko noč pod milim nebam prenočili. Dva dni so tako neprenehama hodili skoz stare gojzde brez poti in steze, in tretji dan so prišli do terdo zmerznjeniga huronskiga jezera. Tukaj jim je naproti prišlo čez 20 zalo napravljenih sani pridnih ribčev, ki so slišali, de pridejo. Ko do njih pridejo, poskakajo s sani, pokleknejo po jezeru in prosijo škofovskiga blagoslova. Potem škofa urno peljejo v misijonsko staniše, ki je bilo še 6 ur od onod. Ondi so ostali 8 dni in birmali 90 ljudi, med njimi tudi že prav stare. S tega staiša so bili na sanéh peljani na drugo, kjer so jih 82 birmali in v francoskim, angleškim in indijanskim jeziku pridigali. Ko so se tukaj 7 dni mudili, so jih zopet peljali ribči k starimu gojzdu, skoz kteriga so čez dva dni in dve pod milim nebam prebiti noči zopet dospeli v svoje prebivališe.

Iz Aleksandrije, 18. rožnika. J. Ž. Od misijona Vam ne morem ko veliko žalostnih reči pisati. Nesreča žuga celo delo pogubiti, ktero je dozdej že toliko terpljenja in skerbi dalo. Provikar Reinthaler je umerl v Berberu, vernivši se iz Hartuma v Šelal. Razun njega je umerlo še 8 družih misijonarjev (misijonskih udov) v Hartumu, in vsi drugi so nevarno bolni. — Vse gre narobe. —

Razgled po kersanskim svetu.

Z Dunaja dopis v „Armonio“ naznanuje posebno spoštovanje, zvestobo in ljubezen, ki jo je avstrijsko ljudstvo pri odhodu škofov v Rim prav ginljivo razodevalo do sv. Očeta. Zastran Prage pravi dopisnik: „Obhajal se je 17. t. m. (majnika) v častitljivi praški stoljnici praznik sv. Janeza Nepomučana, varha češke dežele. Neštevilna množica romarjev se je bila sošla. Korar pridigar je imel prav izverstin ogovor, v kterim je omenil sklepe svitl. kardinala vikšiga škofa Švarcemberga, de bodo na klic visokiga po-

glavarja sv. Cerkve šli k očitnimu posvečevanju ss. japonških spričevavcov. Pobožni govornik se ni mogel zderžati, de bi ne bil vredno povzdignil in pohvalil tako posebnih čednost velikiga papeža, ki v tih nar hujših časih z nepremagljivo serčnostjo ravna in vlada sv. Cerkve. Preslavljaj ga je kakor spoznavca in spričevavca ali marternika Kristusoviga, ki je pripravljen tudi smert preterpeti v brambi nedotekljivih pravic naj vikšiga apostoljskiga stola, pravice, resnice in poštenja. V tem trenutku vstane splošin jok med vsim poslušavstvom, in ginjenje je bilo tako globoko in stanovitno, de pridigar ni mogel dalje govoriti, in med zdihovanjem vernih, ki je več povedalo kot besede, se je jokal tudi on in je mogel govor pretergati. Veliko se jih je potem podalo k njemu in so ga prosili, ako bi njega zadela sreča, spremljati svitliga in ljubleniga pastirja v Rim, de naj sv. Očetu kleče naznani vernost in ljubezen, s ktero časté Petra v osebi Pija, in de zmiraj Boga prosijo, naj milostno poživi in reši iz rok sovražnikov neprestrašenega branivca dedišine vsih katoličanov, preljubljeniga vesoljniga očeta vernikov, in naj pošlje svojiga angela, de bo sterl okove, in naj ga zdraviga ohrani še veliko veliko lét v veselje in rast vse svete Cerkve. Drugi so nosili križe in molke, de naj bi jih sv. Oče blagoslovili itd.

V Šenthipolitu je uporno pismo zoper tisti nesrečni „Religionsedikt“ „liberalcam“ mestniga odbora lasé zježil in zmed 20 se jih 12 oglasilo zoper konkordat in za Religionsedikt. Nato da škof „liberalcam“ razumeti, de svoj sedež lahko tudi kam drugam prestavi; „ako so Hipolitanje za Religionsedikt, niso več katolicanje, in ako katolicanje niso, naj tudi škofov nimajo med seboj.“ Nato so se liberalni vekači potulili kakor miške, zakaj odmaknjenje škofijstva bi ne bila ravno majhna škoda za malo mestice. (M. Sbl.)

Verli dijaki. 114 učencev freiburškiga vseučiliša je poslalo milvavno pismo opatu imenitniga samostana v Rheinau-u, kteriga je vlada kantona Zürich-a tako krivično odpravila in pograbila. Neki pravnišk učenec je misel sprožil in pismo zložil.

V Hamburg-u so jo olikanaši tako deleč priderezali, de postava kersanskih celo več ne veže, svoje otroke kersstiti dajati, temuč jih zamorejo pustiti rasti, kakor nejevernike.

Pomoč kristjanov. 22., 23. in 24. u. m. se je obhajala v Rimu tridnevnic v čast Marije Device, ki se imenuje Auxilium Christianorum — Pomoč kristjanov. Obhajanje je bilo v cerkvi Marije Device „sopra Minerva.“ Nad velikimi vrati je bil napis: „Virgo. Immaculata. Christiani. Populi. Adiutrix. Deum. Filium. Tuum. Adprecare. Ne. Tradat. Bestiis. Animas. Confitentes. Sibi.“ To je: Neomadežana Devica, kersanskiga ljudstva Pomočnica! prosi svojiga Sina, naj ne zroči zverim duš, ki Njega hvalijo.

Anton Hasun, vikšič škof armenski v Carigradu, je bil 20. u. m. prišel nalaš v Torin „Armonio“ obiskat in se vredništvu in katoliškim Italijanam zahvalit za darove in ljubezen, ktere skazujejo Jutrovcam, ki se v katoliško Cerkve povračujejo. Hasun je učen in častitljiv Carigrajc, rojen 16. rožn. 1800. Veliko je pripovedoval od povračevanja Armencev v katoliško Cerkve, in rekel je, de vzrok, zavolj kteriga se jih nar več spreoberne, je ljubezen, ki jo vidijo kraljevati v katoličanstvu, ko pa v razkolništvu vlada zgolj razpor in samopridnost. K temu pristavlja „Armonia“: „Vdeležujmo se tedaj velikiga apostoljstva na Jutru, in zmiraj bolj spričujmo v delih unim svojim bratom, kako silno ljubijo katolicanje svojiga Očeta Pija IX., in kako močno se ljubijo med seboj.“ — Že smo omenili, kolike darove zbira „Armonia“ v ravno rečeni namen, in vsak list z dolgim zapisnikom novih darov nam to poterjuje. Zmed toliko zgledov naj le kteriga tukaj postavimo: „Za naše preljubljene brate na Jutru darček, ki ga ponižno položim Njih svetosti k nogam z gorečimi vošili in velikim

*) Piše Münch. Sonntagsbl. 22. rožn. 1862.

upanjem, 300 lir.“ „Dva zakonska, ki prosita apostoljskiga blagoslova nad-se in nad deržino, položita sv. Očetu k nogam sreberno tabakiro in zlat perstan z dragim kamnam;“ i. t. d. neštevilkokrat.

Poslanec Musolino jo je v torinski zbornici jasno in očitno povedal, kaj in koliko rovarji mislijo dati katoliški Cerkvi na Laškim. Rečemo na Laškim, zakaj po Nelaškim jih je dosti, ki ji še toliko ne privoščijo. Musolino pravi med drugim: „Čas je, de diplomacija zvč, ktere so dopušenja (pravice), ki jih menimo Cerkvi privoliti . . . Kar privolimo judam, kar privolimo Valdezam, kar bi privolili turkam, ko bi bili tukaj, bomo privolili tudi katoliški, apostoljski, rimski Cerkvi, neobmejeno svobodo, ne pa samostojnosti (neodvisnosti). . . „Ako sam kralj ni samostojin, kako bi si prederznil papež tega iskati?“ — Toliko tedaj je od rovarstva pričakovati: vse obljube, vse zaveze, vse poročstva so nič, pravi „Armonija“. Rovarstvo noče, ne more dati Cerkvi samostojnosti (neodvisnosti). Kadar bo papež jenjal rimski kralj biti, takrat bodo katolištvo in katoličani na Laškim enako stavljeni judam, Valdezam, turkam. Glejte, veliko nadomestvo, ki se ponuja Piju IX.! Po tem pa še emendraj o laški rovarji, ako jim sv. Oče pri vsaki njih ponudbi odgovorijo: „Non possumus — ne moremo.“

Tudi Rusija, menijo, bo spoznala novo Italijo, to je, bo poterdila Sardinii pridobljeni rop, bo poterdila rovarstvo in veličanstvo (sovrانيتа) ljudstva. — Po tem takim, če je to res, bo imela Rusija kmali tudi doma kaj poterdati in spoznavati. V samim Petrogradu je bil strašni požar, de je prestrašil vlado in vse prebivavstvo, in taki požarji, ki so mende delo rovarjev, so se ponovili tudi v drugih mestih, zlasti v Odesi. Konservativni in rovarski rusovski listi naznanujejo, de po vsih rusovskih mestih silno kipi, eni hočejo to, drugi drugo, vsi pa, de so zoper vlado. Ako Rusija to poterjuje na Laškim, čimú bi ne doma? Zraven tega pa Francija in Rusija same delate kuplo nad Božjim grobam v Jeruzalemu, in vender s tem ne Turčija ne druge vlade niso zadovoljne, in ko je francoski poslanec rekel, de kupla se mora po vsaki ceni postaviti, je mende Fuad paša odgovoril: To-ti bo kupla, ki se bo postavila nad milijon merličev.

Na Angleškim se je od leta 1845 narastlo: število katoliških mašnikov od 757 do 1388; cerkvá od 517 do 1019; moških samostanov od 3 do 50, ženskih od 31 do 162. To će reči, de protestanstvo ondi precej hitro umira.

V Kini je bilo lansko leto keršenih: 160 odrašenih, 5.774 od staršev zaverženih in od kristjanov pobranih otrok, in 610 katehumenov (ki se po vstavah redama podučujejo). L. 1860 je bil izmed domačinov učenik Pavel Van mučen; vojaki so ga bili ponoči zgrabili in ker ni hotel križa poceptati, so ga naslednji dan ob glavo djali in glavo na drevo nataknil. Duhoven Janez Kerst. Keng in profesor Pavel Kus sta pa v strašnim pretepanji in terpinčenji dosegla čast spoznavcov, bila sta pa še pri življenji pušena.

Na Mongolskim v nekim Dolu so pretečeno zimo angleški popotniki našli katoliško občino, 3000 duš, od ktere se dosihdob ni vedilo. Ima 5 duhovnov, rojenih francozov, cerkev in šolo; 20 domačinov se pripravlja za duhovstvo.

Samovlado Meksiko ima na 4krat tolikim prostoru, kakor je Avstrija, 11 škofij, 1230 duhovnij, 140 moških in 39 ženskih samostanov. (M. Sbl.)

Osrečevanci Italije.

Ropaželjna dva vladarja
Ze tri léta skušata
Cerkve uničiti Glavarja,
Pija zvest'ga papeža;
Jima pa stoji na strani

Krivovernih knezov strast.
In podložni zapeljani
Grešno šir'jo njih oblast
Kogar ne oživlja vera,
Njih početje slep podpéra.

Kralj poropal izobčeni
Ze je dve tretjin' darov,
Ki so cerkvi izročeni
Od pobožnih b'li sinov;
Lakomnik pa dosti nima,
Sito ni mu še sercé;
Dokler ne poropa Rima,
Na-nj steguje še roké:
De pobožniga Pipina
Dar njegova bo lastina.
Dar Matildne oporoke,
Cerkvi sveti kdej zročén.
Padel že je njemu v roke,
Naj popred mu zaželjen.
Kdej sloveča ti Toškana!
Kje je tvoja zdaj prostost?
Si v verige zakovana,
Britko cutiš njih ojstrost'.
Vse priliznjene obljube
So miru in sreče zgube.
Ropar ne pozna pravice,
Sila mu jo namesti;
Ni z obljubo mu resnice,
Laž le je, kar govori:
In gorjé mu, kdor verjame,
Ter mu močen dvor odpré;
Kar poséde, vse mu vzame, —
Še poslopje mu zažgè.
To po mestih se spolnuje,
Kjer Sardiniec oprostuje.
Vsih naklepov pomagavca
Pa soseda še ima,
Bonaparta, izdajavca,
In zvijača močniga.
Ta pa svoje ima nagone.
Téh Sardiniec ne pozna;
V svoje zvija ga zapone,
In že vjetiga ima.
Kar priropal izobčeneec,
S téga prisvoji ljubljeneec.
Obadva pa že opleta
Macinitov duh strašan;
Zaprisega njih zakleta
Pomur kuje noč in dan.
Njih izbrušene pušice
Postreliti še grozé
Cerkve verne vse resnice.
De jo celo umoré!
So sovražniki oltarjev,
Knezov, kraljev in cesarjev.
Kterih teh boš kdej Ital'ja?
Kdo na to odgovori?
Bo le te povžila Gal'ja?
Ti Sardin'ja spila kri?
Garibaldi zlobno vjeti
Tudi tebe hoče še.
De Macina duh zakleti
Tudi dušo ti požrè!
Vsi ti zviti oprostivci
Tvoji hudi so morivci.
Saj po grešnikih nikoli
Ni ljudem prišla blagost;
Vsi so drugi, ktere zvoli
Božja, sveta si modrost. —
Ti prijatli niso tvoji,
Tudi tvojih ne otrok:
Te pošilja v jezi svoji —
Ko orodje svojih rok. —
Bog pravični, de pretepe
Stvari svoje grešnošlepe.

*) Nezvestiga pastirja iz Ariane.

Abraham, mož žive vere,
Je ljubljeneec Božji bil;
Čuda delal mnogotere
Možes. Jozva je slovil
Po zvestobi do postave,
Iz ljubezni do Boga,
In po željah sreče prave,
Ljudstva si zročéniga.
V čem pa roparja, gerduna,
Jezik tam slavi lizuna? *)
Iti v Rim mu še veleva,
De prestol poropa tam!
Slepi ne pomisli reva, —
Sodeležnik ropa sam. —
De je Rim sedmerogrični
Tabor močniga Boga,
Kjer Namestnik, ves pravični,
Božji sodni stol ima.
Božja Njega je pravica,
Ne podkupi Ga krivica!
Svest si je oblasti svoje,
Ktera se ne spremeni;
Kar psalmist od njega poje,
Sam od sebe govori:
„Sim postavljen kralj Siona,
„Hriba Njega svetiga;
„In postavo vso zakona
„Oznanujem Božjiga:
„Rop. krivica in morije
„So in bodo hudobije.“
„Kar je cerkvi darovano,
„Darovano je Bogu;
„Po zakonih vsim je znano,
„Tudi kralju vsakimu.
„Kar se z ropam pribouje,
„In s krivico prilasti;
„Naj po vsem se povračuje,
„Ker drugač odveze ni.
„Božja to veli postava,
„Zapov'duje vera prava.“
Tako moraš potovati,
Cerkveropni kralj v Rim!
De ti more odvezo dati
On, ki si grešil nad Njim.
Vedi, de je Peter skala,
Skala Petra namest'vave;
Ta bo vedno terdna stala,
Padel pa bo nje stiskave.
So nesrečni obležali
Vsi, ki so jo kdej stiskali.
Ti pa ljudstvo zapeljano!
Vsemi si za nauk svoj:
Tú vodilo ti je dano,
Kdo noj kralj zdaj bo le tvoj:
Voli njega si pastirja,
In vladarja svojiga,
Ki Bogu zvestobo tirja.
In oblast od Njega ima.
On ti bo zacelil rane,
V dušo in v telo ti vžigane.
Dobre imelo si vladarje, —
Spomni se nekdanjih dni, —
Kneze, kralje in cesarje.
Zgolj iz Božje milosti:
Zdalo si domovja drage,
Ko sprejelo si med sé
Od drugod pregnane vrage,
De ti tergajo sercé.
Svojih knezov se okleni,
In vragave vse izženi! Partel.

Mili darovi za Bolgare, ki se povračujejo v katoliško Cerkev: G. Šim. Vovk, Rad. dekan, 5 križavcov po 2 gld. 12 kr. st. d.; g. Val. Lah 1 vel. križavec, 2 vel. st. tol., 2 nov. tol. in 2 gld. v sr.; g. Bl. Muhovec, kapl. v Beg., 12 dvajseti v sr. (Prihodnjic nektre besede za stran mil. darov za Bolgare.)